

№ 3., 1925. 26.

4—.

C^{II}-6

21. IX. 1925.

COMEDIA

Злата Ђунђенац-Гавела, сопран загребачке Опere, једна од првих, освојиће, својим првим гостовањем, ових дана, Београд, као што је освојила и Загреб: пред њен стапак ангажман у престоничком театру.

Zlata Cjungjenac-Gavella, soprano zagrebačke Opere, jedna od prvih, osvojiće, svojim prvim gostovanjem, ovih dana, Beograd, kao što je osvojila i Zagreb: pred njen stapani angajman u prestoničkom teatru.

— Atelier Mosinger, Zagreb —

Comoedia

излази сваког понедеоника. Главни уредник *Никола Б. Јовановић*. Власник Издавачко Удружење „Илустрација“ Београд, Космајска 22.

И ово се позоришти

Хамлет на рате...

Постоји једна опасност у афери око Хамлета где је, као што смо видели, паљо пред „надлежним“ судом већ и једно распоредно решење о плаћању прве рате на име отплате дуга повученог на један део Шекспирове заоставштине, завештане и нашој раси. Само се бојим да наша генерација не буде у свету оквалификована као „недостојан“ наследник — а такав се искључује по грађанском законику — јер узели смо више него што нам припада: два симултана превода, којима је при крштењу кумовао исти брујон, који једни проглашавају за дефинитиван текст, други за концепт. То је несумњиво утврђено, јер је један од преводилаца имао на службеном прегледу, за позориште, и на поправци, ради „дотерирања“, превод другога, па је тај први после издао и свој превод са лепим бројем истих стихова и карактеристичних грешака и слабости, које директно откривају наследно оптерећење — оптужује други — и родила се парница. На страну скандал, јер и први и други представљају струје и имају у књижевном свету и у читалачкој публици симпатизере, те ово питање није остало питање части између двојице, већ је постало питање повређене амбиције читавих група. У толико пре што су у аферу ускочила и нека крупна имена, иако прећутно, и индиректно и сасвим против своје воље, — али тек обрела су се у њој, поглавито због тога што је издавач другог привременог „притеља“ оног брујона Српска Књижевна Задруга. Могло је Српској Књижевној Задрузи бити и „подваљено“ — колика неопрезност, ако је тако! — тек ствар је крајње непријатна и крупна имена су се нашла у сосу.

Велики је грех крупних имена на обема странама што није утицано на противнике, да се питање о преводу Хамлете разглести пред једним жиријем капацитета, који би извршили функцију суда части. Интервенција државних судова, у овој прилици, депласирана је до сарказма. И биће врло жалосно, кад г. г. капацитети буду позивани да, као сарафи „због лажних новаца“, вештаче Шекспира, Стефановића и Пандуровића, и да их пита председник „траже ли дангубу“.

Прва рата је већ досуђена: дупла „полицијна мера“ (2 пута 25) у новцу и у натури (затвор за клевету се не може заменити новцем, већ се плаћа кожом). Али то није дефинитивно: има за Хамлета и старијих судова, има и највиших. Ово до сада само је предигра. Долазе — читамо у новинама

— још две тужбе, са по три инстанце. Све у свему: девет инстанци, девет пута влачења по блату угледа наше књиге, девет пута сукобљавања у мржњи двеју поворака, девет пута једна одвратна сензација биоскопски расположеним масама. И за све то бескрајно време — замислите колико ће година то трајати! — у Нар. Позоришту, видећете, неће се дићи завеса, да нам се прикаже трагедија несрћног данског принца. Дотле ће се публика ногометашки футбалирати Хамлетовом лубањом, и то ће бити као нека одмазда за Јорика. Ваистину балканска одмазда.

Ово „весело позорје чрез једног превода“ више је него претпирка око превода, на шта се свела ова ствар, која више никог не узбуђује: то је филмско разголићавање једне одвратно слабе стране у духовној републици оних који у нас држе перо, у једној перверзној лакрдији „Хамлете на рате“.

H. J.

Др. Гавела у Београду

Прошле недеље је директор драме Загребачког Казалишта, г. др. Бранко Гавела, провео два дана у Београду. На питање нашег уредника: да ли је то већ дошао на своју нову дужност у Београду, наш будући директор драме одговорио је:

— Још не. Сада сам дошао у Београд да финализирам преговоре са г. Предићем и, — рећи ћу Вам, кад сте радознали —, надам се повољном решењу.

— Да ли бисте, г. директоре, могли рећи неколико речи за читаоце *Комедије* о своме програму за Београд?

— Чекајте мало! осмехнуо се г. др. Гавела. Ваља се прво изближе упознати с трупом и с позоришном публиком престоничког театра. У осталом, оно што је г. Предић рекао у свом интервјуу, који је дао уреднику *Комедије* за први овогодишњи број, веома ми се свидело, и ја то мирне душе и чисте савести признајем и као свој програм.

И још неколико комплимената Београду, речених с жаром, а не из просте куртоазије, које бележимо индискретно, јер нију су били речени за новине:

— У Београд ме вуче публика, привлаче ме глумачки таленти, и сам град ме вуче, град који се тако нагло развија, и тако лепо развија. Сталан покрет, и живот који пулзира! Ја Загреб веома волим, и његову публику волим, и таленте глумачке, с којима сам тако лепо радио, волим јако и захвалан сам свима њима много, и на свему. Али живот не стоји, и ја волим Београд и његов театр, којима ћу се сав предати... јер ипак — ту су нове могућности, и нови проблеми... и... после — то је Београд.

H.

ЗЛАТА
ЂУНЂЕНАЦ-ГАВЕЛА
долази у Београд.

Злата Ђунђенац, супруга дра Бранка Гавеле, Zlata Djundjenac, supruga dra Branka Gavelle, у неколиким својим улогама у Загребу: 1. и неколиким својим улогама у Zagrebu: 1. Царска Невеста; 2. Сњегурочка; 3. У оперети Carska Nevesta; 2. Snjeguročka; 3. U opereti (у овалу). — Foto: Tonka, Zagreb. (u ovalu).

ZLATA
DJUNDJENAC-GAVELLA
:- dolazi u Beograd :-

У затишју после Дојчиновићевог „Затишја“
ја у београдском Народном Позоришту:
Жанка Стокић (Јела, сеоска намигуша) и
Гинић (Нестор редов) око метле.

U zatišju posle Dojčinovićevog „Zatišja“
ja u beogradskom Narodnom Pozorištu: Žanka
Stockić (Jela, seoska namiguša) i Ginić (Nes-
tor redov) oko metle.

Фото: Ал. Симић, Београд.

Једна премиера из архивске прашине

**ПОВОДОМ ШИЛЕРОВЕ „СПЛЕТКЕ И ЉУБАВИ“ КОЈОМ
БЕ СЕ ОТВОРИТИ МАЊЕЖ, ВЕРОВАТНО 27. О. М-ЦА**

1. ШТА САМ ПРОЧИТАО НА ЈЕДНОЈ ПОЖУТЕЛОЈ ЛИСТИ

Ако се прошетате по кулоарима нове зграде Народног Позоришта у Београду, видећете по зидовима у скромним рамовима, леп број пожутелих позоришних листа из минулих десетица. То су оне „позоришне објаве“, које је „позоришни разноситељ“ доносио нашим дедовима — театроманима у кућу за цигло један грош месечно и на којима можете прочитати да је тамо, седамдесетих година прошлога века, једно засебно место у ложи, у „дворани код Енглеске Краљице“, где је Нар. Позориште тада давало своје представе, стајало 12 гроша чаршиских, и то је било најскупље место; а најјевтије, место „на галерији“, захтевало је издатак од само 2 гроша чаршиска, за представу која је почињала тачно у $7\frac{1}{2}$ часова...

Дуго сам лупао главу откуда то, да се у години 1925 „post Christum natum“, на сцени престоничког театра у на који субвенционишту држава и општина, појави једна представа, која може имати неког подморање интереса за немачке гимназијалце виших разреда из 1925. г., јер им се, најзад, беле же оцене из немачке књижевности, па је ред да и ову ствар *Фридриха фон Шилера* знају изближе, додуше с нешто више оправдања него што би се од наше деце могло тражити да знају, рецимо, шта је то *Сан или јава*, „слика из прошлости српске“, написао др. *J. Суботић*, за позорницу удесио *J. Ђорђевић*. Тај се комад давао, *nämlich* у оној истој недељи кад и ова *Шилерова Сплетка и Љубав*: у уторак, 6. маја 1869. г. Била је то седамдесет трећа представа, — на 23 дана пред убиство блаженопочившег Кнеза Мученика, који нам је завештао ову нашу чудну кућу на Позоришном Тргу.

То сам све прочитао на таквој једној старој листи пред управниковом канцеларијом, па је с ње, можда, потекао и овај избор од стране г. В. Живојиновића, бив. управника Нар. Позоришта, који је овај комад не само ставио на репертоар, већ за приказ употребио и онај *исти превод* из средине прошлога столећа, који је својеручно и дотеривао. Колико сам могао назрети из разговора десно и лево, сада се тај дотерани препотопски превод и даље дотерује, па ћемо тек на премиери чути, да ли се ствар дала „уприличити“ — и поред свих оних архаизама стила и језика и личне ноте првобитног преводиоца и његовог поратног емендатора. Иначе, бив. управнику, који је студирао германистику и овде показао нарочити фебл за немачку књижевност — што само по себи, али уз поузданни критеријум не би била лоша ствар — у овом случају избор за романтични репертоар Мањежа није био тежак: са зида и с

труковане листе у ходнику, пред сопственом канцеларијом. Ствар проста: као кад отцепите листић са лисног календара.

Уосталом, оно је, изгледа, била једна прилично интересантна представа и као неки мали позоришни догађај: гостовала је чувена *Марија Јеленска* и „ступио је први пут пред овдашњу поштовану публику г. Недељко Недељковић од царског позоришта јозефинацког у Бечу као нови члан нашега позоришта“. Поред *Пелеша* (президент Валтер, сада Гавриловић), *Цветића* (Фердинанд, његов син — сада Плаовић), *Коларовића* (дворског маршала, сада М. Миловановић), *Савића* (Милера музиканта, сада Гинић), *Рашчиће* (Милерке, сад Персе Павловићке, а место Јеленске имамо Ризнићку). 6 маја 1869 имали смо, истинा, само I. и III. раздео тога комада т. ј. I. и III. чин (наши преци били су већи пробирачи), али ћемо зато сада чути комад од почетка до краја, савесно....

WENN SCHON — DENN SCHON!

Фридрих фон Шилер (1759—1805) је једно врло крупно име у немачкој књижевности, које се помиње увек поред Гетеовог имениа, те није потребе трошити много речи. (Ако ни по чему другом, написи гимназијалци знају овог лиричара, естету и филозофа, и историографа и драмског писца по „Песми о звону“ и по „Разбојницима“). Шилер, драмски писац био је драг низу потиштених и неослобођених генерација, јер је романтичарски бујан и необуздан, „штирмер и дрентер“, социјално-револуционаран, нарочито у својим младићским драмама, узимао позорницу за јавну говорницу потиштеним масама, нарочито, пошто је, као писац „Разбојника“ познао сласт успеха и постао свестан моћи коју бунтован слободњачки дух генија као што је његов врши над хиљадама и хиљадама људи. Његов адвокатски патос и „форензиско“ реторство у „Разбојницима“ и „Сплетки и љубави“ моћно су усталасавали омладину у једно време, када је ситним владарима немачких државица сјај Луја XIV засленио критички кратковиде очи, па су, сваки „Краљ Сунце“ на свој начин, проводили дане на путовањима и у лову, или у луксузу замкова и бљеску оперских

Pozornica i ljepota.

Da šminka i puder ne koriste na licu i vratu, to znade svaka dama a naročito šminke za pozornicu, koje se skidaju vazelinom, masti ili kakaovim maslacem, no tim sredstvima nisu isčišćene sve kožne pore, u koje se uvukla najprije šminka, pa onda mast; to se neda očistiti temeljito ni alkoholom, ni sapunom, a najmanje samom vodom. Slavna opera pjevačica Adelina Patti uvidjela je to i dala je, da joj se po njenom vlastitom receptu sačini neka mlječna emulzija, koju je ona stalno rabila i njome čistila lice i vrat, pa jedino toj emulziji imade ona zahvaliti, da je još u svojoj 54. godini bila slavljenja kao poznata ljepotica, a do svoje smrti u 76. godini zadržala je svežinu i sjaj teinta. Ta se emulzija i danas proizvodi pod imenom „Visagine Adelina Patti“ u Parizu, a kod nas se dobije u svima drogerijama, apotekama i parfimerijama uz cijenu od Dinara 30 — po boci. — Glavno skladište za Jugoslaviju: Zagreb Gajeva ulica 8.

Призната драмска уметница Лидија Ман-
сјетова, која је ангажована за престонич-
ки театар, из Сплита: у улози Психе (бе-
љајева), коју је креирала с великим ус-
пехом у Сплиту.

Priznata dramska umetnica Lidiya Mansyje-
tova, koja je angajovana za prestonički
teatar, iz Splita: u ulazi Psihe (Beljajeva),
koju je kreirala s velikim uspehom
u Splitu.

Некостимирана проба Шилерове „Сплетке и љубави“ на малој бини Нар. Позоришта. IV чин. 9 призор: Леди Милфорд (Злата Марковач) и маршал (М. Миловановић). Са стране: редитељ Верешчагин и шаптач (седи).

Nekostimirena proba Schillerove „Spletke i ljubavi“ na maloj bini Nar. Pozorišta. IV čin, 9 prizor: Ledi Milford (Zlata Markovac) i maršal (M. Milovanović). Sa strane; reditelj Veraščagin i šaptač (sedi).

„Сплетка и љубав“ на малој бини, проба.
Ансамбл у V. чину: М. Гавриловић (председник,
у средини), Перса Павловић (Милерка),
М. Миловановић (маршал), Ризнићка (Лујза,
седи), Плаовић (Фердинанд, крај ње) и
остали. Овим комадом отвориће се Мањеж.

„Spletka i ljubav“ na maloj bini, proba.
Ansambel u V. činu: M. Gavrilović (predsednik,
u sredini), Persa Pavlović (Milerka), M. Mi-
lovanović (maršal), Riznička (Lujza, sedi),
Plaović (Ferdinand, kraj nje) i ostali. Ovim
komadom otvorije se Manjež.

— Фото: Ал. Симић, Београд. —

дворана, блиставих свечаности, пикника, поред скupoцених шедрвани и ватромета, који су у пламену прожирали крвљу утеране дације од малтретираних и до скота понижаваних поданика. Похотљиве апсолутисте, са свитом исто таквих готовина, министара злочинаца и чиновника, до сржи покварених страшила своје земље, који би дали све за положај, титулу и новац. И, ето, долази Шилер да на даскама, силном бујицом речи и осећаја, противстави претцима, титулама и достојанствима: *срце*, као важније, као исконскије, као прво и најпрече. Разуме се, да су младоме Шилеру изобличитељу, Шилеру заточнику племенитих и јаких осећаја у простим грађанским срцима масе клицале и омладина му се клањала...

Само смо ми данас прилично далеко од свега тога. Поготову ми, који нисмо ни имали племства, нити осетили онај јаз између пучаница и властелина, између дворана, удворица и трећег сталежа. И где је љубав између сина поквареног злочинца велможе са малог немачког двора и кћери честитог варошког музиканта (Фердинанд и Лујза), као овде у „Сплетки и љубави” (премијера априла 1784 у Франкфурту и Манхайму), морала бити ометена интригама оца великаша, који силом хоће да ожени сина авантурискињом, метресом краљевом (леди Милфорд) јер му је то већа част, него да за снаху добије идеалну сиротну грађанску девојку. И зато, помогнут својим секретаром — дворским секретаром Вурмом — плете сплетку: натерује Лујзу, у затвору, да напишеш писмо једној карикатури од човека, маршалу Калбу („Теле”), као своме љубавнику, ако хоће да јој оца не погубе, и у исти мах јој узимају заклетву да то неће одати свом Фердинанду. Овоме пак показују писмо, а ухапшене пуштају. Он опет, у очајању, трује и њу и себе и цела се сплетка изобличава пред народом, пред којим, најзад, ојађени отац велможа и племић и одвратни секретар један другог оптужују, а жандарми одводе велможу у затвор. Тако је чиста и непорочна љубав ипак тријумfovала, јер смрт је девојку разрешила од заклетве и она је несуђеноме открила сплетку пред смрт, а злочинци су казњени по заслуги...

Шилер је свој комад назвао *грађанском трагедијом*, и с правом, јер сва трагика ове драме и почива, у крајњој линији, на грађанству и на карактеру грађанства; она је толико испреплетена са грађанским сталежем, и с његовом противношћу са племством, да се иначе не би дала ни замислити. Ово је било ново у време, када је 25-тогодишњи песник написао своју драму и то је значило револуцију у књижевности — јер Шилер је, у ствари, у томе погледу, код Немада био први, ако апстрахујемо *Хебела* (који у свој грађански комад није умешао и племство и сукоб сталежа) и *Лесинга с Емилијом Галоти*, где је та противност била скицирана само у заметку. Све је то, у суштини, утицај *Жан Жака Русоа*, за којим се по-

вео читав низ младих „штирмера и дренгера”, али је Шилерова драма врхунац тих напора са своје бунтовности и револуционарности у драмском сукобу и у изразу....

Само је то све тако далеко од нас и може, кад се узме у обзор још и сувишна реторика која за нас нема никакве вредности и, често, немање мере у теми која *нас* није забадела, — ах, тако далеко. У најбољем случају, један практичан час из историје светске књижевности прохујалих векова.

Него кад смо већ ту, нека смо. Зато је, вальда, нова управа и оставила овај већ полуизрађен комад на репертоару. Wenn Schon, denn Schon.

3. РАЗГОВОР С РЕДИТЕЉЕМ: ЈЕ ЛИ УЧИЊЕНО ШТО ДА СЕ ОД ШИЛЕРОВЕ ДРАМЕ НЕ ДОВИЈЕ МАТИНЕ ЗА ГИМНАЗИЈАЛАЦЕ ?

„Сплетку и љубав“ режира г. Верешчагин, који је био љубазан да нам одговори на неколико питања.

— Ви сте пред тешком задаћом, а прво питање које се само намеће несумњиво је следеће: како режирате драму, то јест прилагођавате ли је данашњем времену или се држите историје књижевности и позоришне праксе?

= Ја сам се трудио да оделим драму од садашњице и да што јаче протегнем раздаљину између векова, који нас раздвајају од Шилера. То се већ истиче и у спољној режији: ја сам целу позорницу ставио у један златан рам, који се не мења кроз цео комад. Менја се само задњи план, позадина која је стилизована у бојама једног истог тона: у сивом. Тако је слика прошлости очита.

— Зашто нисте покушали да Шилерово дело модернизуете, тако рећу пренесете га „у доба садашње“, разуме се у колико је то могуће?

= Носио сам се и том мишљу и хтео да учиним експерименат сличан ономе који је учињен с *Хамлетом* у Лондону: да обучем глумце у данашње одело. Него то се показало као немогућност, већ и због самог превода, који је још из средине прошлога века, па је у свој пуноћи задржао све особине Шилеровог стила и кипти архаизма. Контраст између речи на позорници и између спољнег оквира био би одвећ груб. За такав покушај хтео би се нов и свежији превод.

— То сте онда, по свој прилици, гледали да драми дадете потпун карактер епохе?

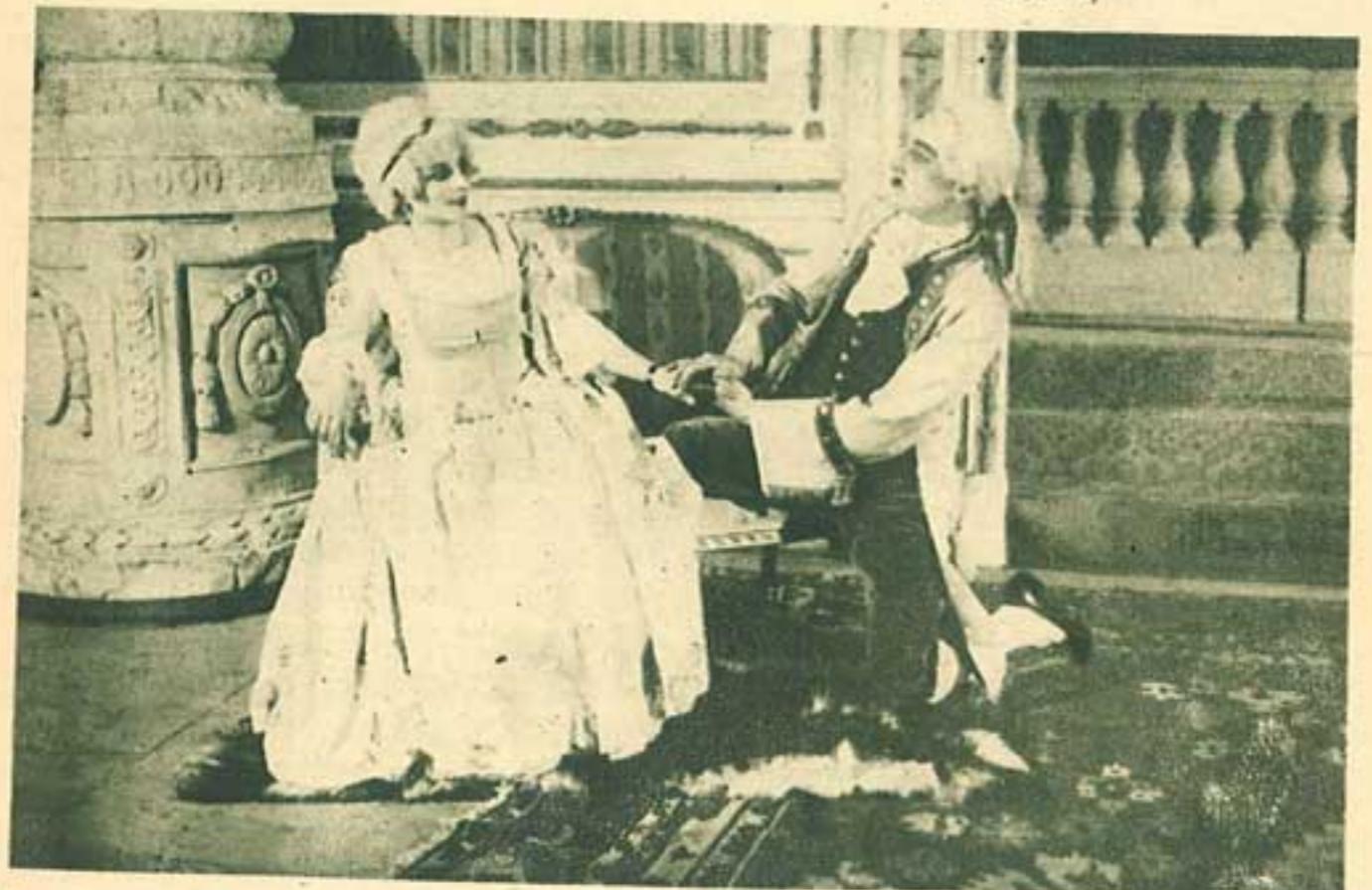
= Плашио сам се и те крајности. Ја нећу да Шилерово дело дадем у једном старинарско-археолошком смислу. Трудио сам се да ствар по могућству „интернационализујем“, да такорећи буде изведба за сваку државу и народ. Зато сам, например, избегавао и чисто немачке сентименталности.

Они који су с успехом прошли кроз београдску Глумачку Школу: у школи, док су били ћаци: 1. Студија маске (Милан Ајваз); — 2. Исто (М. Кујачић).

Oni koji su s uspehom prošli kroz beogradsku Glumačku Školu: u školi, dok su bili đaci: 1. Studija maske (Milan Ajvaz); — 2. Isto (M. Kujačić).

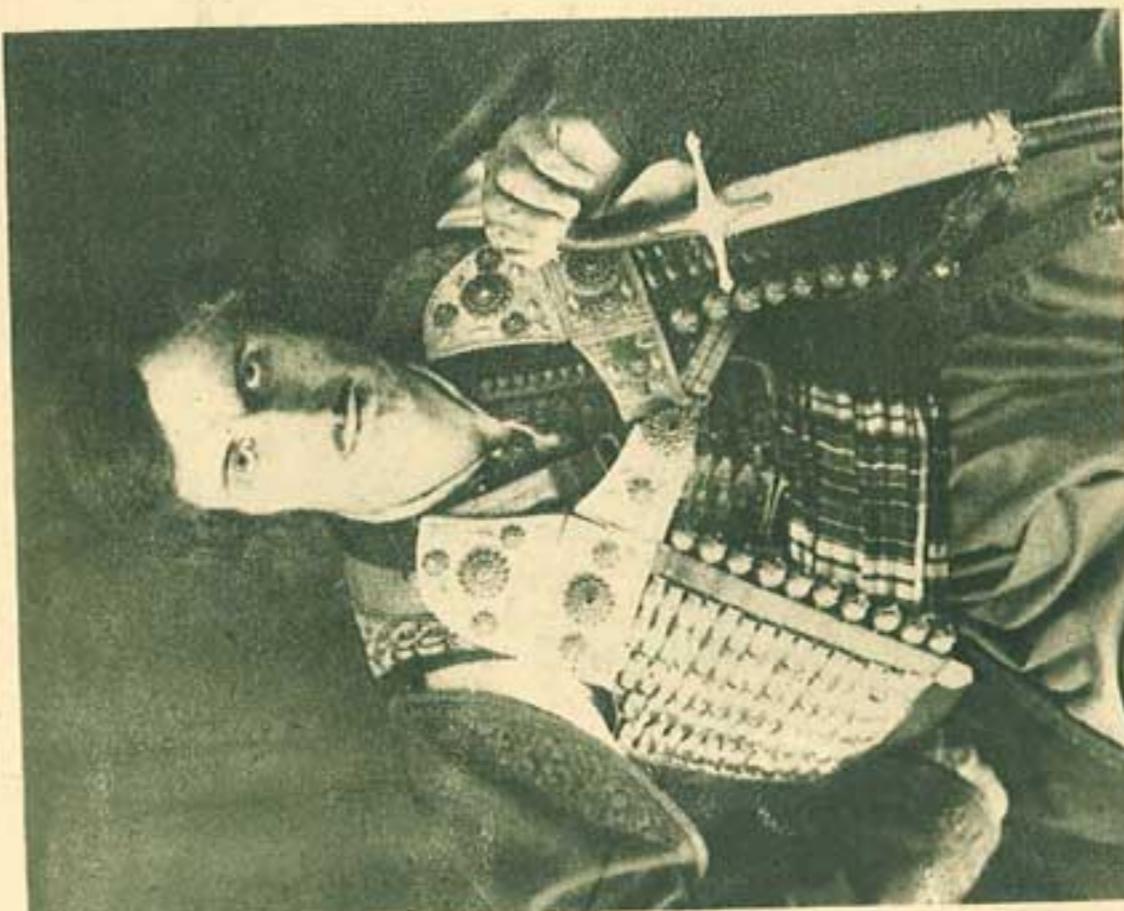

Кроз Глумачку Школу—до јаких носилаца улога. У школи: „Игра љубави и случаја“ (Милошевић-Гњатићева и Мата Милошевић)

Kroz Glumačku Školu—do jakih nosilaca uloga. U školi: „Igra ljubavi i slučaja“ (Milošević-Gnjatićeva i Mata Milošević).

1. Михаило Ковачевић у улози Максима Црнојевића приликом скорања свечаног отварања Грађanskог Позоришта у Никшићу. — 2. Ка Месарич, књижевник из Загреба и помоћник редитеља загребачког театра, који је, пре неки дан, публиковао књигу „Козмички жонглери“, бурлески театар у 3 актова.

1. Михаило Ковачевић у улози Максима Црнојевића приликом скорања свечаног отварања Грађanskог Позоришта у Никшићу. — 2. Ка Месарич, књижевник из Загреба и помоћник редитеља загребачког театра, који је, пре неки дан, публиковао књигу „Козмички жонглери“, бурлески театар у 3 актова.

— Тешко је помирити обе ваше тежње, то је јасно. Али, шта мислите, зашто је ово дело стављено на репертоар? И је ли ту било и вашег утицаја?

= Није, пошто оно не спада у мој омиљени репертоар. Мој омиљени репертоар креће се у правцу крајње левице савремене позоришне уметности. А „Сплетку и љубав“ ставила је, специјално на репертоар Мањежа, прошла управа, која је имала као једну од тачака свог уметничког „Вјерују“ да од Мањежа начини један романтични театар, па је овај романтичан комад спремала за само отварање сезоне у Мањежу...

— Једно специјално питање: Шилерова леди Милфорд је чисто театрска фигура а може се схватити па, према томе, и интерпретовати двојако. Било као grande cocotte, било као је ли болесно створење, пуно хвалисавости, позирања, амбициозности и млитавости с приливима театралне енергије. Као да ни сам Шилер није био начисто? Имате ли утисак? На шта сте одлучили Ви?

= Моја леди Милфорд је жена с болесном душом, али је ипак и свакако аристократкиња, и то јој је у крви...

— Дакле, као неки компромис... А шта је с Фердинандом, који код Шилера није најлогичније спроведен. Син покварена оца, васпитан у поквареној средини, а узор чистоти и слободоумља; слуша из очевих уста за очеве срамне подвиге и за проливену крв положаја ради и не реагира, а овамо је на махове сентименталан и бунтован....

= Овде, срећом, сам глумац решава проблем: Плаовић, по себи несентименталан, игра сентименталног Фердинанда, који је од оца наследио суврост, али је она ублажена стеченим поштењем појачаним љубављу и препекама...

— А Вурм, ћодли секретар, љубоморни ривал, који је сковоа сплетку?

= Њега ћемо гледати да дамо потпуно свиленог, змију, дипломату макијавелистичке школе. Никако сувог, никако наоко окрутног...

— Као неки тихи Јаго, коме је презиме Урија Хип?

= Јест тихи Јаго, коме је презиме Урија Хип. А маршал, иначе по Шилеру карикатура од човека, никако не сме бити карикатура. Јер Шилер је сав у контрастима. Контрасти његовоме делу дају снагу, а контрасти не трпе карикатуру. Због контраста и задњи план, позаднина, има бити у једноме тону, у сивом, а напред златни рам...

Него доста о томе, јер бисмо се морали вратити на почетак.

K. Псеудоним.

Film zagrebačkih glumaca

— Uz naše slike na 25 i 28 strani Comoedie —

Ovih dana dovršeno je snimanje i posljednjih scena s velikim masama za prvi naš domaći film, stvoren isključivo našim silama, u filmskom poduzeću naših kazališnih umjetnika koje nosi naslov Strozzi-Film. G. Tito Strozzi, redatelj i glumac Narodnog Kazališta u Zagrebu, zapravo je glavni pokretač i ostvarac ideje domaćeg filma. Posle višemjesečnog prisustvovanja filmskim snimanjima u Berlinu, g. Strozzi uspio je da zagrije za svoje ideje lijep broj kazališnih umjetnika, koji su pristali na to, da ne samo svojom glumom, nego i materijalnim ulošcima doprinesu do ostvarenja filma „Dvorovi u samoći“. Romantični sadržaj toga filma, koji se odigrava u Zagorju, potječe još od pokojnoga Milana Ogrizovića. Da je „Strozzi-Film“ uspjelo da dovede do kraja snimanje tog interesantnog filma, objašnjava se požrtvovnošću glumaca, koji gotovo svi glume u tom filmu besplatno, zatim predusretljivosti raznih oblasti, (u prvom redu vojne, koje su dale prepreg i vojnike besplatno našim umjetnicima na raspoloženje), konačno potpomaganje filmskog poduzeća „Balkan“, koje je uz najmanju otstetu ustupilo „Strozzi-Filmu“ operatera, aparata i laboratorijske.

Film „Dvorovi u samoći“, koji će ovih dana biti gotov, velikoga je tipa, u šest čina, u kojima je zaposleno oko 600 osoba. Ženske „uloge“ imaju: Draga Vesna (gdjice Draga Stiplošek) i gdje Ella Hafner-Germanović; muške „uloge“ gg. Tito Strozzi, Franjo Sotošek, Josip Maričić i August Cilić.

Film Dvorovi u samoći prikazivat će se prvih dana oktobra u zagrebačkom velegradskom „Balkan Palace“ Kinu, a odmah zatim u Beogradu kao i po ostalim gradovima naše države. Vode se pregovori s filmskim producentima Čehoslovačke, Austrije i Njemačke, koji će — čini se — povoljno ispasti u korist ovog našeg mладог filmskog preduzeća.

Budući da su velikom predusretljivosti svih nadležnih faktora troškovi oko ovoga filma mnogo puta manji, nego što bi pod običnim prilikama stajao film u inostranstvu, ima nade, da će se već i na našem filmskom tržištu taj film isplatiti tako, da će njime biti stvorena baza za daljnji rad „Strozzi-Filma“. U tom slučaju pomicljalo bi se i na to, da se filmuje najprije jedan komični film s g. Augustom Cilićem, a zatim filmovi „Zrinski“ i „Požar strasti“ prema poznatim izvorima i djelima. Dosadašnji uspjeh naših domaćih umjetnika zadovoljuje toliko, da se s pravom može željno očekivati izvedba toga zaista prvoga našega domaćega filma.

Штипско Позориште

1. ТРЕЋА СЕЗОНА. — ОПЕРА (ПРВА У ЈУЖНОЈ СРБИЈИ) И ДРАМА. — МАТЕРИЈАЛНЕ ПРИЛИКЕ

У првом броју нашега листа објавили смо почетак треће сезоне Штипског Позоришта, чији је напредак велики и завидан, поред свих великих тешкоћа. Створена је опера, прва опера не само у Штипу, већ и у целој Јужној Србији. — Значај овога стварања велики је, кад се узме у обзир природни дар овдашњег становништва за музику, те су изгледи у будућностима добри. — Велика је срећа што је извршен споразум позоришта и чевачког Друштва „Јединство“ и што је ангажован за капелника проф. Сергије Михајлов, који је музичар еминентних способности. Управник Будимировић, председник певачког друштва Драг. Комарчић, познати организатор и нацио-

Завеса некадашњег Књажевског Црногорског Позоришта (Зетског Дома), којега је зграда поправљена за Његушеву прославу, када ће се у њој дати „Горски Вијенак“ први пут после рата. Завесу су уништили Аустро-Мађари при повлачењу.

Zavesa nekadašnjeg Knjaževskog Crnogorskog Pozorišta (Zetskog Doma), kojega je zgrada prepravljena za Njeguševu proslavu, kada će se u njoj dati „Gorski Vjenac“ prvi put posle rata. Zavesu su uništili Austro-Mađari pri povlačenju.

најни радник и проф. Сергије Михајлов, дају нам довољно гаранције за успешан рад у трећој сезони. —

Репертоар опере и драме објавили смо као и број чланова, који поред својих редовних послога имају увек времена да се посвете позоришној уметности.

Зидање нове зграде позоришне напредује врло споро, те се игра у Официрском Дому. Узрок ове спорости је стари и код нас, на жалост, познати недостатак довољних кредита. — Поред свих обећања и Министарства Просвете и Министарства Унутрашњих Дела, домоћ је врло незната а, кад се узме у обзир да је штипско позориште и пропагандистичка установа, врло потребна и важна за ове крајеве, онда би једном већом субвенцијом требало омогућити сталан опстанак овога завода. Овако се крији и напаже, те се одржава позориште енергијом управника Будимировића и љубављу и пожртвованошћу свих чланова, без разлике. —

2. ДРАМСКИ РЕПЕРТОАР ТРЕЋЕ СЕЗОНЕ

I. ДОМАЋЕ ПРЕМИЈЕРЕ. — *Нушић*: Хаџи Лоја, Пут око света, *Глишић*: Два цванцика; *Станковић*: Коштана; *Боровић*: Зулумћар; *Округић*: Шокица, Саћурица и шубара; *Лаза Костић*: Максим Црнојевић; *Иво Војновић*: Дубровачка трилогија, Еквиноцијо; *И. Ђурић*: Омер и Мејрима; *Кулунић*: Поноћ; *Стерија Поповић*: Родољуци; *Гундулић*: Дубравка; *Павле Хаџи Кимовић*: Маруша (драма из штипског живота, аутор Штипљанац). —

II. ДОМАЋЕ РЕПРИЗЕ. — *Пеција*: Пљусак, *М. Бојић*: Краљева Јесен, *Војновић*: Смрт Мајке Југовића, *Нушић*: Народни посланик, Сумњиво лице, Протекција, Кнез Иво од Семберије; *Предић*: Голгота; *Јакшић*: Станоје Главаш; *Веселиновић*: Брезак, Ђидо. —

III. СТРАНЕ ПРЕМИЈЕРЕ. — *Шекспир*, Млетачки трговац; *Молијер*: Жорж Данден; *Ростан*: Романтичне душе; *Гоголь*: Ревизор, Женидба; *Никодеми*: Скамполо, Јутро, дан и ноћ; *Стриндберг*: Отац; *Ибзен*: Авети; *Б. Шо*: Јунаци. —

IV. СТРАНЕ РЕПРИЗЕ. — *Шекспир*: Хамлет; *Молијер*: Грађанин Племић; *Чехов*: Прошевина; *Платн*: Близанци; *Голдони*: Мирандолина.

Управник и редитељ је Душан Будимировић, наст. гимназије; *сценограф* проф. М. А. Глушкинко, академски сликар, — технички шеф проф. Нико Марчетић. — Чланова драме има 30, опере 40, свега 70. — J.-h.

Г-ђа Злата Ђунђенац-Гавела

Ових дана имајемо гостовање одличне загребачке сопраничиње Злате Ђунђенац, супруге нашег новог директора Драме, г. дра Бранка Гавеле. Ово гостовање је, у ствари, гостовање пред антажман, када ће се одлична загребачка уметница, чију слику доносимо у неколиким улогама, а која је неодољива у оперети, представити београдској публици. Госпођа ће ове зиме гостовати и у париској Комичној Опери, јер је то утвачено с управом приликом летоње путовања њеног у Париз.

Позоришне козерије:

Модернизујмо!

Видели сте у 1. броју овосезонске „Комедије“ слике са приказа „Хамлете“ у Лондону у модерним костимима. Полоније у затвореном сако-у са изломљеном белом јаком и црном краватом прописан као дипломата. Лаерт у сивом оделу на струк са лежерно извученом цепном марамицом — прави денди модерног салона. Офелија са кратком, пришијеном хаљином и ошишаном косом направила се као да није смрна Офелија него, Боже ме прости, нека чиновница нашег министарства. Хамлет у раздрљеној тенис-кошуљи набренован и пуст као чедо ратног богаташа. Дух Хамлетовог оца појављује се не у мртвачком покрову него у гумимантлу — да не би назебао од поћне влаге.

Не знам како је текло приказивање, али у тој модерној режији мислим, да се Офелија није онако простачки удавила. Свакако да је завршила модерном, отменом смрћу, попивши већу количину штајн-соде.

Ми Срби одавно имамо слабости према Енглезима. Те енглеска мода, те енглески парламентаризам, те енглеска болест и у опште правимо се врло радо Енглези, тако да неће бити чудо ако усвојимо и ово енглезирање на позорници.

Замислите наш национални репертоар модернизован по енглеском рецепту! Узмите „Бој на Косову.“ У место под свиленим чадором и у кадифели оделу — набио се цар Лазо у земуници а властела сва у сивим изгужваним копоранима и чакширама. У место сјајне гозбе навалили на неку америчанску конзерву и тврди пексимит па све пуца иза ушију. А Милош се заклиње пред целим џенерал-штабом и џенерал-штабном картом, да ће сутра аеропланом одлетети у турски логор и бацити бомбу на султана „ако Бог да, те ветра не буде“. А г-ђа Милица, супруга кнезева, пред црквом стоји у фином шелцу и елегантној токи, лије сузе низ нашминкано лице и моли Лазара да јој остави кога брата за позадину. Али браћа неће ни да чују да су забушанти и пролазе поред ње певајући :

Јој, што би дике оде у војнике
Јој, што би шкарта оста да се карта.

Или замислите модерног „Находа“. У место на коњу, цар Душан дојури аутом и у жакету председава законодавном одбору, док извештилац одбора, дјете Находе, у сако-у на два реда, гамапинама и округлим наочарима а ла Харолд Лојд, чита коментаре из енглеског законодавства. Мало даље Југ Богдан у старом реденготу пуши „Зету“ и чита „Политику“. „И остале

Нацрт позоришног сликара Јована Бијелића за декор II. и III. чина Дојчиновићевог комада „У затишју“. Скорашња премиера у Београду.

Nacrt pozorišnog slikara Jovana Bijelića za dekor II. i III. čina Dojčinovićevog komada „U zatišju“. Skorašnja premiera u Beogradu.

1. Фридрих фон Шилер (1759—1805), с ћетеом највећи немачки писац и један од шефова романтичне школе. Писац „Сплетке и љубави“, којом се отвара сезона у Мањежу (осим тога: „Разбојници“, „Валенштајн“, „Марија Стјуарт“, „Дон Карлос“, „Вильјем Тел“, „Фијескова завера у Бенови“, „Николомини“, „Јованка Орлеанка“, „Невеста из Месине“). — 2. Репродукција листе Народног Позоришта у Београду, од 6. V. 1869. г. (23 дана пре убиства кнеза Михаила), када се први пут давала „Сплетка и љубави“. I. и III. чин: гостовање Марије Јеленске и нови члан Недељко Недељковић, ангажован из Јозефштагског позоришта у Бечу.

Dansc eccentricque t. zw. „бонтон-играча“: Маринон Риш и Франк Бернар из париског етаблисмана „Les Acacias“. Ову игру, индијанску фантазију — „Освета Сиве“ — игра сада овај „бонтон“ играчки пар на своме гостовању у Лондону.

Danse eccentricque t. zw. „bonton-igrača“. Marion Riš i Frank Bernar iz pariskog etablismana „Les Acacias“. Ovu igru, Indijansku fantaziju — „Osвета Sive“ — igra sada ovaj „bonton“ igrački par na svome gostovanju u Londonu.

војводе редом" — све у свиљи и — цивили. А шта тек мислите о Краљевић-Марку? Да ли би се он каоrenomирани јахач и мегданција са брковима „кано јагње од пола године" преметнуо у модерног избирајаног цекеја са шареном капицом у место самур-калипака, или би Марко у опште напустио коња као застарело средство, па би се латио Форда или још боље Фордсона, којим би у исто време могао орати и друмове по свом лепом обичају? —

Или видимо Хејдук-Вељка, старог севдалију, где у место јуначког весеља и игре чочека и ченгија тресе неки фокс-тrott са мађарским артистичкима или поји шампањом бивше руске грофице.

Па тек „Бидо"! Збаџио већ и опанке, па натукао жуте штравлетне и гамашлије, притегао дебео кајиш преко неких подофицирских панталона, турио на главу филцани шешир од 12 банке па да се цуре поломе око њега. А већ његова Јубица, мани се! Ту високе, овиксане ципеле, па ажур-чарапе, па од некуд нека мушка кратна од каучука око врата, па оварала косу и начинила лице да се љашти ко вашарска икона. Јес' славе ми! И нема ти више дудука и двојница ни стариинске песме: Ко ће крушке пребирати... Јок море! На модерном поседу трешти хармоника и чак у другом селу чује се:

Шиц, миц, Мицика
Би ли хтела шофера...

Брандим.

Zagrebačko Kazalište

Vesti iz „Hrvatske Pozornice", tjednika za kazališnu kulturu, koji izlazi u vlasništvu i izdanju Kazališne Zaklade, pod uredništvom g. Josipa Kulundžića

Direktor zagrebačke drame

Pošto direktor drame zagrebačkog Kazališta g. dr. Branko Gavella dolazi u Beograd za direktora drame, Zagreb se morao postarati да му надје заменика. Zagrebački listovijavljaju да је већ потписан указ, по коме за вршиоца дужности direktora zagrebačke drame долази g. Josip Kulundžić, književnik, досадашњи узакни управник Glumačke Škole u Zagrebu. G. Kulundžić је био први urednik zagrebačkog izdanja *Comoedi-e*, sve до свог одласка у Париз на одсуство. У њему zagrebački teatar добија једну одличну силу. (Vest iz zagrebačkih listova).

„Pro domo sua"

Pod ovim karakterističnim naslovom изишао је у 3 броју „Hrvatske Pozornice" člančić koji objašnjava — у колико то горњи назив није objasnio — откуда то да се zagrebačkom pozorišном listu, који је сменио zagrebačko izdanje *Comoedi-e*

(zato što se s vlasnicima njenim nije mogao obnoviti prošlogodišnji aražman), dakle откуда то да nov pozorišni list добије назив „Hrvatska Pozornica."

Stvar je prosta: tako se zvao prvi pozorišni list u Zagrebu. Tom prilikom bit će od интереса, — вeli se у том чланку да се navedu називи svih listova, који су излазили у Zagrebu do danas:

1. „Hrvatska Pozornica": u sezoni 1909.—10. i 1912.—13.
- 2. „Kralj. Zemalj. Hrvatsko Kazalište" — Ilustrovani Kazališni tjednik sa dnevnim programom"; u sezoni 1910.—11. i 1911.—12.
- „3. Rampa"; jedan broj 10. nov. 1919. — 4. „Kazališni List"; od 2. oktobra 1920. do 29 januara 1921. (mali format: uredjivao Ivan Eranić-Požeženin). — 5. „Kazališni List": od 6. februara do 3. aprila 1921. (veliki format; uredjivao A. Mosovčić). — 6. „Teater" od 5. novembra 1921. do 9. februara 1924. — 7. „Scena" od 21. maja 1924. do 1. jula 1924. — 8. „Comoedia" od 2. septembra 1924. do 28. juna 1925. — 9. „Hrvatska Pozornica".

Umirovljenje kazališnih članova.

Kako je poznato, razvrstani su članovi središnjih državnih kazališta, (Zagreb, Beograd, Ljubljana) по činovničkom zakonu u grupe i kategorije као državni činovnici. Na osnovi noročite odluke ministarskог savjeta odredjen je posebni postupak код razvrstavanja glumaca, по којем se umjetničkom osoblju priznaje druga kategorija do najviše grupe. To odgovara kvalifikaciji činovnika, који имају maturalnu diplomu. Ista je kategorija priznата и umjetnicima drugih struka (profesorima Muzičke i Slikarske akademije). U Zagrebačkom je kazalištu по тој наредби razvrstano oko 250 članova. Razvrstavanjem je osigurana mirovina članovima odmah t. j. još prije donošenja kazališnog zakona. Сада су стigli kraljevski ukazi, којима се umirovljuju oni članovi kazališta, који су navršili за umirovljenje propisani broj godina službovanja u kazalištu. Oni, који су sposobni да и dalje rade u kazalištu, остат ће у вези kazališta као kontraktualni članovi uz posebni honorar, па материјално не ће ништа изгубити.

Penzionisani su ови članovi: dirigent Nikola Faller, suključar blagajne Franjo Kirin; članovi drame: Juraj Dević; Mila Dimitrijević, Dragutin Freudenreich, Paula Grobić, Mihajlo Marković, Milica Mihičić, Gjuro Prejac, Borivoj Rašković, Hermina Rašković, Tonka Savić i Marija markiza Strozzi; članovi zбора: Marija Vastl, Mirko Čippa, Leopoldina Ebert, Anka Turšić-Reputin, Kornel Schmidt, Franjo Sek, Josipa Trbušović-Čippa i Slavko Velić; članovi orkestra: Antun Gandussi, Gjuro Gruber i Ladislav Škatula; članovi tehničkog osoblja: Šimun Ciglenečki, Ana Dolanec, Eduard Eichinger, Ignacij Jurković, Josip Krizmanić, Marija Krizmanović, Dragutin Matasatović, Ivan Podhraški i Emanuel Trnka.

Зетски Дом на Цетињу, који је оправљен за Његошеву прославу и где ће се давати „Горски Вијенац“. Овде су Аустро-Мађари уништили завесу при повлачењу.

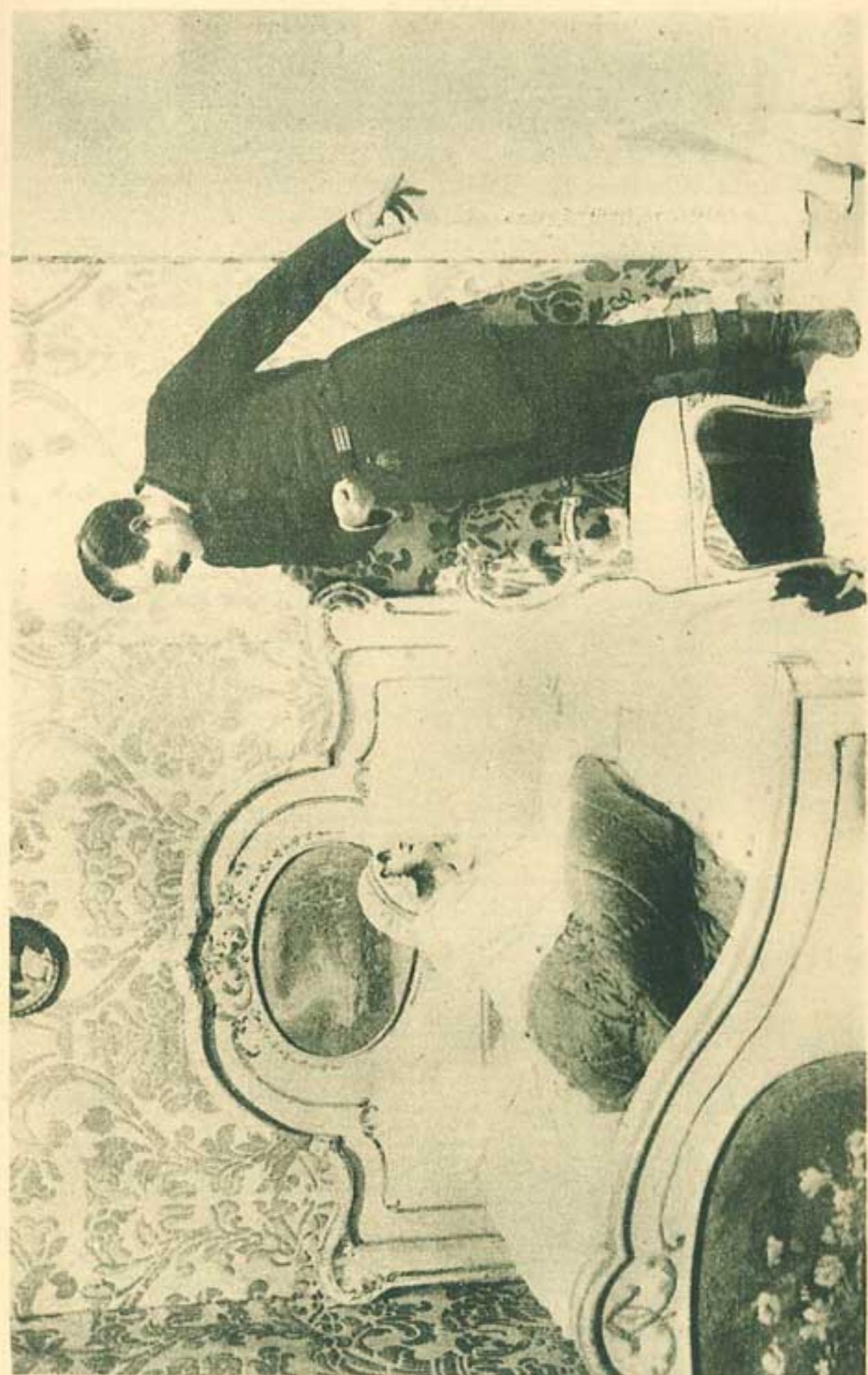
Zetski Dom na Cetinju, koji je opravljen za Njegoševu proslavu i gde će se давати „Gorski Vjenac“. Ovde su Austro-Mađari uništili zavesu pri povlačenju.

Глумачка кафаница преко пута Нар. Позоришта у Београду „Позоришна Касина“ и газда Никола пред својим тефтерима писаним кредом.

Фото: Ал. Симић, Београд.

Glumačka kafanica preko puta Nar. Pozorišta u Beogradu „Pozorišna Kasina“ i gazda Nikola pred svojim tefterima pisanim kredom.

Једна сцена из филма загребачких уметника „Дворови у самоби“ ...
Број Јанковић (Тито Штрози).

Једна сцена из филма загребачких уметника „Дворови у самоби“:
— проф. Јанковић (Тито Штрози).

Glumci protiv čestih jubileja.

Povodom skupštine Glumačkog Udruženja, koja se održala prošlog meseca, pao je jedan interesantan predlog, koji će sva-kako doskora morati biti usvojen. Dosada se naime uobičajilo, da glumci slave svakiput poslije 10, 15, 20, 30, 35, 40, godina rada, što dakako umanjuje dojam prave jubilarne svečanosti, kako su one uobičajene u inostranstvu. Zbog toga se predlagalo, da se odsada dopusti samo slavljenje triju jubileja i to: dvade-setpetogodišnjicu, pedesetogodišnjicu i rastanak s teatrom.

Reperetoar u Zagrebu

Od 15—22 septembra na Wilsonovom Trgu: Dimitrijevićev *Pirovanje*, Strozziев novitet *Ecce Homo* i *Skampolo*, u drami; u operi: *Prodana nevesta*, *Madame Betterfly*, *Knez Igor*, *Carmen*, *Lohengrin*, *Figarov pir*. U Tuškancu: *Knez Bonmarché*, *Slepi miš*, *On i njegova sestra*, Tijardovićev *Pierrot Ilo* i *Madame Pompadour*.

Dar Milke Trnine

Naša slavna opera pjevačica gdje Milka Trnina odlučila je da pokloni Narodnom Kazalištu u Zagrebu svoju vanredno skupocjenu garderobu, koja joj je po svim evropskim centrima služila, kad je nastupala u svojim najboljim ulogama. Koliko smo informirani nalazi se u toj garderobi mnogo dobro sačuvanih divnih toaleta, lijepih ukrasa i skupocjenog nakita. Uprava Narodnog Kazališta uputit će plemenitoj i odličnoj darovaljici naročitu zahvalu.

Новосадско Народно Позориште

— Сезона 1925—1926 —

ВРХОВНА УПРАВА: Управни Одбор Друштва за Српско Народно Позориште у Новоме Саду.

РЕДИТЕЉСКИ КОЛЕГИЈУМ: Никола Динић (вршилац дужности управника), Милка Марковићка (хонорарно), Милорад Душановић (хонорарно).

Редитељи као гости: Јарко Васиљевић, др. Рикард Николић књижевник, и редитељи из београдског Народног Позоришта.

ПОЗОРИШНА ДРУЖИНА. — I. *Мушки чланови:* Миливој Живановић, А. Рашковић, Светислав Савић, Ђорђе Козомара, Драгољуб Бајић, Јован Силађић, Петар Филиповић, Станоје Душановић. — II. *Женски чланови:* Пава Слуга-Алмажановић, Милица Авировић, Загорка Душановић, Милица Динић, Невена Живановић.

(Нови ангажмани после споразума са делегатима Муниципалног Одбора Б-Бодрошке жупаније која је у начелу решила достојну субвенцију С. Н. П.).

ТЕХНИЧКО ОСОВЉЕ: Петар Дридаревић декоратор, Милан Енимовић реквизитар, Савета Дридаревић гардеробарка, Илија Илић гардеробар.

ПРОЈЕКТОВАНИ РЕПЕРТОАР. — I. Српске драме: Морски галеб (досад непрестављано), Два Цванцика, Смрт Мајке Југовића, Хасанаги-

ница, Кнез Иво од Семберије, Пучина, Ултиматум (досад непрестављано), Идеали, Голгота, Подвала, Душе, Покондирена тиква. —

II. Из других књижевности: Љубомора, Какав отац такав син, Авети, Фаун, Трикош и Каколе, Облачци, Елга, Казна, Госпођа с камелијама, Сукоб, Присни пријатељи, Пигмалијон, Сви су невини, Уображени болесник, Романтичне душе, Кад би хтела, Анђео поноћи, Игра смрћу, Странданици.

ГОСТОВАЊА. — Михајло Хаџи-Динић, Димитрије Спасић, Коћа Васиљевић, Даница Матејићка и неколико чланова београдског Народног Позоришта.

СЕЗОНСКА ТУРНЕЈА. — Тител (19 септ. — 4 окт.), Перлез (5—20 окт.), Бечкерек (21 окт. — 30 нов.), Кикинда 1 дец. — 15 јан. 1926.), Сента (16—31 јан.), Србобран (1 феб. — 15. марта), Ст. Бачеј (16 март — 13 апри.), Сомбор (16 апри. — 31 маја), Вуковар (1—30 јуна).

Нови уметници у Београду ГЛАВА ЛИДИЈА МАНСВЕТОВА.

Г-ђа Мансветова, уметница солидних способности, чију слику доносимо у данашњем броју листа, већ је добро позната престоничкој публици, која је воли. Сада је код нас добила сталан ангажман, као редовна чланица, а дошла нам је из Сплита, где је провела две године у тамошњем Нар. Позоришту.

Ове године навршиће се пет година од како је г-ђа Мансветова ушла у чланство наших државних позоришта, а у Београд је дошла још 1920. из руске трупе Сибирјакова и Муратова, која је обишла све главне градове Југославије. Тада је играла *Дездемону* и *Нору* на српском језику и у Арцибашевљевој „Љубомори“ на руском. Иначе, њен је репертоар огроман: око 150 руских улога, које је играла у својој постојбини, и 15 улога на нашем језику.

Г-ђа Мансветова је провела у Загребу две године — 1921. и 1922., за које време је 17 пута гостовала у Београду. У Сплиту је такође провела две сезоне, а ми смо је последњи пут видели маја месеца у Нори и Љубомори. Сада се веома радује што се, најзад, враћа у град где је, у нашој земљи, почела једну активну уметничку делатност и диви се напретку, који смо постигли на свима пољима, на првом месту у Народном Позоришту, које гигантским корацима иде напред...

ФИЛМ

ДОРУЧАК КОНРАДА ФАЈТА

Ко још не зна за име чуvenог филмског глумца и креато-ра многих успелих трагедија? Конрад Фајт је љубимац публике, нарочито женскога света, и нико не би могао ни помислити да је овај центалмен првог реда и — велики гурман. Он се из сваке ситуације извлачи као ретко ко, али кад откуца десет часова ништа на свету не би могло омести, а да — тада —

Сцена из домаћег филма загребачких глумаца „Дасови у сномоки..“: Баронција и Барон Лентулај (г-ђа Ела Хафнер — Ђорђија Мановић и г. Франо Сотошек).

Наши млади сликар у Њујорку, г. Вук Вучинич, који је с оне стране Атлантика стекао леп глас сликара-портретисте, скинира највећију киндо-глумицу Америке, Глорију Свансон.

Наши млади сликар у Њујорку, г. Вук Вучинич, који је с оне стране Атлантика стекао леп глас сликара-портретисте, скинира највећу киндо-глумицу Америке, Глорију Свансон.

не поједе свој омиљени гулаш, други доручак.

Тако је, у Бечу, док је сниман познати роман Мориса Ренара „Орлакове руке” (који сада излази у београдском „Зававнику”) прекинуо цео посао, да би могао појести гулаш.

При самој операцији музичара Орлака, кога је играо Фајт, положен на операциони сто, уvezаних руку и отромбољене главе, где је требало да сачека снимање најважнијег дела, а док је режисер Роберт Рине подешавао светлост и премештао апарат откуда је десет часова.

Режисер се окренуо и наредио да почне снимање, али је на своје велико изненађење констатовао како је Орлак на операционом столу обесио главу и зину, а поред њега клечи његов гардеробар и кљука га гулашем.

Конгрес учитеља играња у Загребу

*ИЗ БЕОГРАДА ПРИСУСТВУЈУ : П. СТОЈИЋ. А. ЛАМБЕРТ,
ПРОФ. МИЛУТИНОВИЋ И Б. РАДОСАВЉЕВИЋ.*

Прошле недеље одржан је конгрес „Удружења учитеља играња” из целе краљевине. На конгресу је решавано о најновијим модерним играма за наступајућу сезону. Конгрес се састојао из два дела, теоријског и практичног.

У сали Хрватског Пјевачког Друштва „Коло” састали су се учитељи и решавали о овим, по млађи свет, тако важним стварима. За време конгреса држао је предавање о најновијим модерним играма одлични професор играња и члан париске и берлинске академије г. Трабер Амиел из Цириха.

По повратку у Београд наши кореографи су, због ране јесени, већ почели припреме за упис. Г.г. Стојић и Розенберг почињу 1. октобра, а г. Р. Милутиновић је већ почeo са уписивањем.

Позоришне вести

Његошева прослава. — 22. или 23. ов. мца прославиће се у београдском Народном Позоришту успомена на песника „Горског вијенца”. Том приликом ће се извести један реквијем од г. Стевана Христића, одржаће се једна конференција и читати поједина места из „Горског Вијенца”.

Правничка представа. — Поводом конгреса правника, на заказаној представи у њихову част није приказан Жињовљев једночин „Изокренуо се свет”. По жељи приређивача, који закупљују дворану, даље су се сцене из *Находа*, *Тијде* и балет из *Кармена*.

Г. Верешчагин. — После режије Шилерове „Сплетке и Јубави” г. Верешчагин одлази у Скопље на дуже гостовање.

Глумачка школа. — Од понедеоника почињу часови у београдској Глумачкој Школи и то у основној школи за кварт теразиски. Управник школе учинио је велику услугу нашој позоришној уметности тиме што је уступио локале овом нашем уметничком заводу, коме је највећа сметња што нема локала.

Београдски живот

Београд баш не обилује вариетеима и баровима, а они које има не могу се поредити са великоварошким етаблисмана те врсте. Има их свега пет, и са то мало „морамо се задовољити”. Ми немамо нити можемо тражити сна ноћна уточишта од досаде, као у Паризу, у којима се појављују највеће звезде, и заносе гледаоце. У нашим баровима и вариетеима су звезде оне што би тамо, на страни, могле бити нешто као статистиће, или слично. Ни приближни оркестри нису по нашим локалима, ма да су они за наше прилике сношљиви. Јер *Ђула и Златник* (Луксор табарен), *Виктор и Тони* (Мулен Руж); *Збајков и Сабри* (Риц-бар) представљају за Београд изврсне снаге.

Ми не можемо тражити оне прне хавајске цезбендлије, ма да се зуцкало да ћemo их добити, оне који дижу толику вреву да човек помисли да их има педесет, а оно свега — седам. Они су егзотични. Клавириста седи за клавиром, виолинисте на клавиру, џасиста је иза клавира и т. д.

Сада је, чини ми се, прилично одзвонило и овим нашим локалима; јер ће најновија забрана полиције чинити сметње. Они ће се морати затварати у два часа по попоћи и, осим тога, артисткиће неће смети седети и „консомирати” са гостијама. Дакле и ова забава „наивних” београђана је укинута.

Ипак ће се и сада седети у тим локалима, и уз звуке Златникове виолине и Ђулиног чела, као и уз клавир г. Збајкова парови ће летети по углачаном паркету; и сада ће прни Сабри у Рицу правити гримаџе, а Виктор из Мулен Ружа жонглирати својим цесбендским палицама. *Денди.*

Адвокатски клуб. — Овај наш симпатични клуб почeo је и ове сезоне са серијом концерата и играници за своје чланове и пријатеље адвокатског реда.

Дине дансант. — Хотел „Екселзиор” је почeo са својим уобичајеним дансизмом, и ове сезоне.

Најотменија публика ће се опет окупљати у овоме своме омиљеном локалу.

Клерицес. — Почетком идућег месеца овај локал ће отворити сезону те-дансана, где ће се наша младеж мочи разноћавати и ове зиме.

Јосип Ријавец, у својој улози у „Риголету”, првог дана свог сталног гостовања у београдском Народном Позоришту.

Josip Rijavec, u svojoj ulazi u „Rigoletu”, prvog dana svog stalnog gostovanja u beogradskom Narodnom Pozorištu.

Снимак Ал. Симића, Београд.

Одговорни уредник Никола Јовановић. Власник „Илустрација”, Београд. Годишња претплата 180 динара; полугодишња 90 динара; тромесечна 45 динара. Претплата се шаље у Београд, Космајска улица, 22. „Макарије“ А. Д. Земун. Odgovorni urednik, Nikola Jovanović. Vlasnik „Ilustracija“ Beograd. Godišnja pretplata 180. dinara; polugodišnja 90 dinara; tromeščna 45 dinara. Pretplata se šalje u Beograd, Kosmajска 22. „Makarije“ A. D. Zemun.